

2/210
5293-11300

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ T.B.M.M. Grup Başkanlığı	
Tarih :	07.04.2008
Sayı :	196

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Adalet
14 Nisan 2008 2/210
19 Nisan 2008
J. Kaya

V. Kaya
Veysi KAYNAK
Kahramanmaraş Milletvekili

GENEL GEREKÇE:

İfade hürriyeti, birçok hak ve hürriyetin temeli, kişisel ve toplumsal gelişmenin kaynağıdır. Bu özelliklerinden dolayı ifade hürriyeti, temel hak ve hürriyetler arasında değerlendirilerek, birçok uluslararası belgeye konu olmuş, Anayasamızda da güvence altına alınmıştır. Bu bağlamda, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin 19., İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 10. maddesinde, Anayasanın 25 ve 26. maddelerinde konuya ilişkin ayrıntılı, koruyucu ve düzenleyici hükümlere yer verilmiştir.

Türk Ceza Kanununun 301 inci maddesinde yer alan suç tanımının, ceza hukukunun güvence fonksiyonlarından birini oluşturan belirlilik ilkesine uygun olarak yeniden yapılması, belirli fiillerin yurt dışında işlenmesi haline özgü olarak cezalandırma bakımından vatandaşlar arasında gözetilen ayrımı ortadan kaldırmak ve bu suçtan dolayı kovuşturma yapılabilmesini Cumhurbaşkanının iznine tabi tutmak ve izin konusunda 301'de yapılan değişikliğe paralellik sağlamak için 305'inci maddenin üçüncü fıkrasında değişiklik yapmak amacıyla iş bu kanun teklifi verilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ:

MADDE 1- Maddenin birinci fıkrasında, Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılamak suçu tanımlanmış ve üç yıl olan cezanın üst sınırı, iki yıl olarak değiştirilmiştir.

Birinci fıkra da yer alan “Türklük” ibaresi, “Türk Milleti” olarak değiştirilmiştir. Millet, geçmişten beri bir arada yaşamış, şimdi de bir arada yaşama inancında, istek ve kararında olan; aynı vatana sahip; aralarında kültür, tarih ve ülkü birliği olan insanların oluşturduğu toplumdur. Bir toplumun millet olma özelliğini taşıyabilmesi için, üzerinde hayat sürdürebileceği vatanının bulunması; bireyleri arasında kültür ve tarih birliği ile aynı devlet çatısı altında yaşama arzusunu ifade eden ülkü birliğinin bulunması gerekir. Madde metninde kullanılan Türk Milleti ibaresinden anlaşılması gereken budur.

Keza, birinci fıkradaki “Cumhuriyeti” ibaresi “Türkiye Cumhuriyeti Devleti” olarak değiştirilmiştir.

Aşağılamak, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan “tahkir ve tezyif” kavramı karşılığında kullanılmıştır. Hakaret, ancak gerçek kişilere karşı işlenebilen bir suç olduğu için, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda çeşitli suç tanımlarında kurum veya kuruluşlarla ilgili olarak “aşağılama” kavramına yer verilmiştir. Zayıf düşürmek anlamına gelen “tezyif” sözcüğüne suç tanımında ayrıca yer verilmemiştir.

Suçun konusunu oluşturan değerlerin toplum nezdindeki saygınlığını zedeleyici söz ve fiillerle işlenebilen aşağılamanın suç oluşturabilmesi için, alenen gerçekleşmesi gerekir. Bu bakımdan aleniyet, söz konusu suçun bir unsurunu oluşturmaktadır.

Suçun konusunu oluşturan değerlerden sadece birinin, Türk vatandaşlarınca yabancı bir ülkede aşağılanmasının cezada artırım sebebi sayılması, suç ve ceza siyaseti ile eşitlik ilkesi bakımından uygun bulunmadığından, mevcut maddenin üçüncü fıkrası değişiklik metnine alınmamıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, söz konusu suçla bağlantılı olarak, eleştiri hakkının kullanıldığı durumlarda fiilin suç oluşturmayaacağı hüküm altına alınarak, hakkın icrası hukuka uygunluk nedeninin özel bir şekline yer verilmiştir. Eleştiri hakkı, kişinin belli bir vakıa hakkındaki düşüncesini açıklama hürriyetinin kullanılmasından ibarettir.

Anayasamızda güvence altına alınan ifade özgürlüğünün doğal sonucu olarak, eleştiri hakkının kullanılması suretiyle açıklanan düşünceler suç oluşturmaz. Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği üzere, ağır, sert veya incitici nitelikte de olsa, eleştiri hakkı kullanıldığında kişiye yaptırım uygulanamayacağı, çoğulcu demokrasilerin vazgeçilmez bir gereğidir.

Türkiye'nin de yargı yetkisini kabul ettiği Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin pek çok kararında vurgulandığı üzere, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 10 uncu maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğü, demokratik bir toplumun en önemli temellerinden birini oluşturur. Bu özgürlük, bireylerin şahsiyetini tekamül ettirmesinin ve dolayısıyla, demokratik toplumun gelişmesinin temel koşuludur. İfade özgürlüğü, 10 uncu maddenin ikinci fıkrasının sınırları içinde, sadece lehte olduğu kabul edilen veya zararsız veya ilgilenmeye değmez görülen haber ve düşünceler bakımından değil, aynı zamanda aleyhte olan, çarpıcı gelen veya rahatsız eden haber ve düşünceler bakımından da söz konusudur. İfade özgürlüğü bu kapsamıyla, demokratik toplumun olmazsa olmaz unsurları olan çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirliliğin gereğidir. Bunlar olmaksızın demokratik toplumdan söz edilemez.

Ancak, hiç kuşku yok ki, ifade özgürlüğü mutlak ve sınırsız değildir. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine taraf olan devletlerde kanun koyucu, düşünceyi açıklama özgürlüğünü, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve Sözleşmenin 10 uncu maddesinin ruhuna aykırı olmamak koşuluyla, sınırlandırılabilir. Ancak bu suretle belirlenen sınırı aşan açıklamaları suç olarak tanımlanabilir.

Ayrıca belirtmelidir ki, yüksek mahkeme içtihatlarında da açıkça ifade edildiği gibi, bir yazı veya konuşmanın suç unsuru teşkil edip etmediği, yazı veya konuşma bütünlüğü içerisinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle, bir yazı veya konuşma içerisinde yer alan sadece belirli sözcük ve ifadelerden hareketle değerlendirme yapılmamalıdır. Değerlendirme, yazı ve konuşmanın bir bütün olarak göz önünde bulundurulması suretiyle yapılmalıdır.

Eleştiri bağlamında göz önünde bulundurulması gereken diğer bir husus ise, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti, Devletin yargı organları ile askerî veya emniyet teşkilatında görev yapan kamu görevlilerinin

eleştirilmesini bu kurumların saygınlığını zedeleyici davranış olarak değerlendirilmemesi gerekir. Keza, bu kurumlarda görev yapan kişilere hakaret edilmesi halinde bu madde hükümlerinin değil, Türk Ceza Kanununun kamu görevlisine hakaret suçuna ilişkin hükümlerinin göz önünde bulundurulacağı aşikardır.

Maddenin dördüncü fıkrasında; bu maddedeki suçtan dolayı kovuşturma yapılması, partiler üstü ve yansız bir kişi olan Cumhurbaşkanının iznine bağlı kılınmıştır. Cumhurbaşkanının izni, bu suç bakımından bir kovuşturma koşulu olarak kabul edilmiştir. “İzin verme” veya “İzin vermeme” yetkisini kullanırken Cumhurbaşkanı, yargının alanına girmemeye veya yargıya müdahale anlamına gelecek değerlendirmeler yapmamaya özen göstereceği; sadece somut olayda dava açılması (açık duruşma yapılması ve olası bir hükümlülük kararı), kamunun/ülkenin yararına mı yoksa zararına mıdır? değerlendirmesini yapacağı ve sonuçta hangi cevap ağır basarsa ona göre karar vereceği aşikardır.

MADDE 2- 301’inci maddeye konan izin kuralına paralellik sağlamak amacıyla 305’inci maddenin üçüncü fıkrasında geçen “Adalet Bakanının” ibaresi, “Cumhurbaşkanının” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNUNUN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 301. inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama

MADDE 301- (1) Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

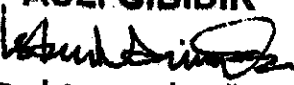
(3) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

(4) Bu suçtan dolayı kovuşturma yapılması, Cumhurbaşkanının iznine bağlıdır.

MADDE 2- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 305'inci maddesinin üçüncü fıkrasında geçen "Adalet Bakanının" ibaresi, "Cumhurbaşkanının" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- (1) Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Dr. Irfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü